

BLIKSEM

De Bliksem-aanpak
in groep 8

Een gezamenlijke uitgave van Bazalt, HCO en Expertisecentrum Nederlands

VOORWOORD

1	ALGEMENE HANDLEIDING BLIKSEM	1
1.1	Wat is BLIKSEM en voor wie is het bedoeld?	1
1.2	Wetenschappelijke onderbouwing	2
1.2.1	Wat is er bekend uit onderzoek naar effectieve begrijpend leesinstructie?	2
1.2.2	Het BLIKSEM-onderzoek	4
1.3	BLIKSEM in combinatie met andere methodes en aanpakken	4
1.4	De BLIKSEM-leerlijn van groep 5 t/m 8	4
1.5	Afstemmen op de behoeften van leerlingen	6
1.5.1	Differentiatiemogelijkheden	6
1.5.2	Werken met groepsplannen	7
1.6	De voorleesboeken bij BLIKSEM	8
1.7	Evalueren en toetsen	9
1.8	De BLIKSEM-aanpak bij zaakvaklessen	11
1.9	De BLIKSEM-aanpak met een zelfgekozen voorleesboek of tekst	12
1.10	BLIKSEM in combinatiegroepen	13
1.11	Het belang van coöperatief leren	14
1.12	Handige (lees)tips en adviezen	15
1.13	Waarom kiezen voor de BLIKSEM-aanpak?	16
2	BLIKSEM IN GROEP 8	17
2.1	Opzet en organisatie	17
2.2	Tijdsinvestering	19
2.3	Materialen	20
2.4	Voorbeeldles: De BLIKSEM-aanpak bij zaakvaklessen	22
2.5	Voorbeeldles: De BLIKSEM-aanpak met een zelfgekozen voorleesboek of tekst	26
3	DE BLIKSEM-STRATEGIEËN IN GROEP 8	28
3.1	Strategie 0: Voorspellen	28
3.2	Strategie 1: Voorkennis activeren: <i>Dit doet me denken aan</i>	29
3.3	Strategie 2: Monitoren: <i>Begrijp ik wat ik lees?</i>	30
3.4	Strategie 3: Woorden/uitdrukkingen leren uit het verhaal	31
3.5	Strategie 4: Schema maken	32
3.6	Strategie 5: Vragen stellen	37
3.7	Strategie 6: Hoofdgedachte in één zin	38
3.8	Strategie 7: Samenvatten	39
3.9	Strategie 8: Mijn mening	40
4	JAARSCHEMA GROEP 8	42
	LESSEN VOOR GROEP 8	49
	BIJLAGEN	255
	• Strategiebladen	
	• Pictokaarten	
	• Literatuur	
	• Bronnen	
	• Ook interessant voor u	

KOPIEERBLADEN:

- 1a. Strategieblad Leesles begin groep 8 - Word-bestand
- 1b. Strategieblad Leesles begin groep 8 - pdf-bestand
- 1c. Strategieblad Leesles begin groep 8 - Notebook-bestand
- 2a. Strategieblad Zaakvaktekst
- 2b. Strategiekaartje Zaakvaktekst
3. TOP- en TIP-blad
4. Reflectieformulier (voor de leerlingen)
5. Checklist Gebruikte Strategieën (voor de leerkracht)
6. Woordveld bij les 42, week 14.1
7. Placemat bij les 56, week 18.3
8. Registratieformulier Toetsen
- 9a. Blanco Strategieblad Leesles eind groep 8 - Word-bestand
- 9b. Blanco Strategieblad Leesles eind gr 8 - pdf-bestand
- 9c. Blanco Strategieblad Leesles eind gr 8 - Notebook-bestand
10. Checklist Strategieën eind groep 8 (voor de leerlingen)
11. Jaarschema groep 8
12. Wekenschema groep 8
13. Leesbegrippen groep 8
14. Pictokaarten van de BLIKSEM-strategieën

OEFEN- EN TOETSTEKSTEN:

1. Oefentekst 1	Katachtigen
2. Oefentekst 2	Appeltaart & Regenbogen maken
3. Oefentekst 3	Wat is dyslexie / dyscalculie / autisme eigenlijk?
4. Oefentekst 4	Roken! Of toch maar niet?
5. Oefentekst 5	De Vliegende Hollander
6. Oefentekst 6	Prehistorie (Grottekeningen / Scrat / Hoorndieven)
7. Toets Begrijpend lezen, Rapport 1	Sterren kijken met een supertelescoop
8. Toets Begrijpend lezen, Rapport 2	Muziek (Michael Jackson / Elvis Presley / Mozart)
9. Toets Begrijpend lezen, Rapport 3	Helden en verraders
10. Strategietoets, Rapport 1	Het verhaal van Julia
11. Strategietoets, Rapport 2	Geweld tegen hulpverleners onacceptabel
12. Strategietoets, Rapport 3	Wapens: geen speelgoed!

1 ALGEMENE HANDLEIDING BLIKSEM

Voor u ligt de handleiding voor groep 8 van de BLIKSEM-aanpak, een nieuwe methodiek voor begrijpend lezen. Diverse studies hebben aangetoond dat de vaardigheid in begrijpend lezen een belangrijke voorspeller is van later succes op school en in de maatschappij. Veel scholen kampen echter met lage scores op dit onderdeel en veel leerlingen ervaren begrijpend lezen als erg saai. Met deze nieuwe aanpak geeft u een positieve impuls aan het begrijpend leesonderwijs. In hoofdstuk 1 wordt beschreven wat de BLIKSEM-aanpak in algemene zin inhoudt. De hoofdstukken 2 en 3 hebben specifiek betrekking op groep 8.

1.1 Wat is BLIKSEM en voor wie is het bedoeld?

Veel leerkrachten en leerlingen beginnen diep te zuchten als het tijd is voor de les begrijpend lezen. De klachten zijn uiteenlopend: saai, niet motiverend, te veel strategieën, geen transfer van vaardigheden naar andere vakken en ondanks de tijdsinvestering van veel scholen lage scores op dit onderdeel. Met de BLIKSEM-aanpak willen we deze problemen zoveel mogelijk het hoofd bieden.

De BLIKSEM-aanpak is een aanpak voor begrijpend lezen voor groep 5 t/m 8 en is ontwikkeld door het HCO in Den Haag en het Expertisecentrum Nederlands in Nijmegen. BLIKSEM staat voor *Begrijpend Lees Instructie Kan Strategisch én Motiverend*. De BLIKSEM-aanpak is motiverend voor leerlingen en leerkrachten en beperkt zich tot acht à negen kernstrategieën waarvan in onderzoek is aangetoond dat ze de leesvaardigheid van leerlingen stimuleren.

De strategieën worden bij BLIKSEM structureel geoefend in betekenisvolle situaties:

1. De leerkracht 'modelt' eerst enkele strategieën tijdens het voorlezen van een spannend boek; de strategieën worden hardop denkend voorgedaan. In de handleiding staat gedetailleerd beschreven op welke plek in het boek een strategie gemodeld kan worden en hoe dat in zijn werk gaat. Bij het modelen ontstaat veel interactie met de kinderen over het verhaal.
2. Daarna oefenen de kinderen dezelfde strategieën bij het stillezen. Ze lezen hierbij zelfstandig in zelfgekozen boeken op hun eigen niveau en vullen een strategieformulier in dat na afloop wordt nabesproken.
3. Vervolgens worden de strategieën één of meerdere keren per week toegepast bij het lezen van zaakvakteksten. Ook hierbij gebruiken de kinderen een strategieformulier.

Met de BLIKSEM-aanpak ontwikkelen de kinderen zowel hun *cognitieve* als hun *metacognitieve* vaardigheden. Onder metacognitie kunnen we verstaan 'het nadenken over het eigen leerproces', of in bredere zin 'het bewust zijn en het controleren van de eigen gedachten'.

1. Door middel van interactie met een deskundige volwassene (de leerkracht) en met elkaar leren ze op een hoger niveau nadenken over verhalen en teksten.
2. Doordat de deskundige volwassene (de leerkracht) hardop denkend voordoet hoe zij¹ nadenkt over een verhaal, en wat zij doet bij moeilijkheden in een tekst, leren de kinderen nadenken over de moeilijkheden die ze zelf bij het lezen tegenkomen en hoe ze deze kunnen oplossen.

Doelgroep

De BLIKSEM-aanpak is ontwikkeld voor groep 5 t/m 8. Ook zwakke lezers kunnen eraan meedoen, want ze oefenen met de strategieën in leesboekjes op hun eigen niveau.

¹ In de tekst gebruiken we ten behoeve van de leesbaarheid de term 'ze/zij' om te verwijzen naar de leerkracht. We willen hiermee de mannelijke leerkrachten natuurlijk niet uitsluiten.

2 BLIKSEM IN GROEP 8

2.1 Opzet en organisatie

In groep 8 zijn er iedere week vier momenten waarop met BLIKSEM wordt gewerkt.

1. De eerste les van de week is een voorleesles, waarbij de leerkracht voorleest en een viertal strategieën 'modelt' (hardop denkend voorleest). In groep 5 en 6 was het voornamelijk de leerkracht die de strategieën modelde. In groep 7 en 8 geeft de leerkracht regelmatig een (groeps)opdracht, waarbij de kinderen de strategie samen oefenen. Hierbij modelen de betere lezers de opdrachten als het ware voor de zwakkeren.
2. De tweede les van de week is een les zelfstandig lezen, waarbij de kinderen in de eerste helft van het jaar (bij het boek *Oorlogsgeheimen*) de vier gemodelde strategieën oefenen en een strategieformulier invullen. In de tweede helft van het schooljaar (bij het boek *Het dertiende uur*) mogen de kinderen zelf beslissen welke strategieën ze willen toepassen bij het stillezen. Ze gebruiken hierbij een blanco strategieblad en een checklist.
3. De derde les is slechts een voorleesmoment, waarbij de leerkracht voorleest zonder strategieën te modelen. We hebben dit voorleesmoment toegevoegd, omdat de draad van het verhaal voor de kinderen moeilijk te volgen is als er maar één keer per week uit een boek wordt voorgelezen. Bovendien zou het dan erg lang duren voor het boek uit is.
4. Tot slot worden de BLIKSEM-strategieën zoveel mogelijk ook toegepast vóór, tijdens en ná het lezen van informatieve teksten bij de zaakvaklessen.

De voorleeslessen volgen in grote lijnen steeds dezelfde opzet:

Lesonderdelen en tijdsindeling (lesduur: 30-35 minuten)

- 1 Start (3 min.)
- 2 Voorlezen en strategieën modelen (20-25 min.)
- 3 Vraag n.a.v. het verhaal (5 min.)
- 4 Reflectie (3 min.)

De les zelfstandig lezen waarbij de kinderen de strategieën toepassen, heeft de volgende opzet:

Lesonderdelen en tijdsindeling (lesduur: 35-40 minuten)

- 1 Instructie (3 min.) Lesdoel bespreken
- 2 Zelfstandig lezen (20 min.) en strategieën oefenen (5 min.)
- 3 Nabespreking (7 min.)
- 4 Reflectie (3 min.)

De voorleesmomenten volgen dit stramien:

Lesonderdelen en tijdsindeling (lesduur: 10-15 minuten)

- 1 Start (2-3 min.) Terugblik op de tot nu toe gelezen tekst
- 2 Voorlezen (8-10 min.)
- 3 Eventueel: Vraag naar aanleiding van het verhaal (2-5 min.).

De opzet van de **zaakvaklessen volgens de BLIKSEM-aanpak**:

Lesonderdelen en tijdsindeling zaakvakles (lesduur: ± 60 minuten):

- 1 **Start:** Uitdelen tekst en strategieblad (5 min.)
- 2 **Vóór het lezen:** Strategie 0 en 1 toepassen (5 min.)
- 3 **Instructie** vóór het lezen (5 min.)
- 4 **Individueel:** Tekst lezen en strategie 2 en 3 toepassen. (10 min.)
- 5 **Groepsopdracht ná het lezen:** Strategie 4 of 7 (schema of samenvatting) (10 min.)
- 6 **Nabespreking:** Schema's presenteren of klassikaal samenvatting maken (10 min.)
- 7 **Verwerking** (15 min.)

Als u andere teksten of boeken met de kinderen leest buiten de BLIKSEM-lessen, herinner de kinderen dan aan het toepassen van de strategieën. Zo grijpt u elke gelegenheid aan om de strategieën nog eens te oefenen in een andere context.

Organisatiemodel:

Week 1 Les 1 (1.1) Voorlezen en strategieën modellen
Les 2 (1.2) Zelfstandig lezen en strategieën oefenen
Les 3 (1.3) Voorlezen
Toepassing bij zaakvakteksten (en/of oefentekst/toets maken)

Week 2 Les 4 (2.1) Voorlezen en strategieën modellen
Les 5 (2.2) Zelfstandig lezen en strategieën oefenen
Les 6 (2.3) Voorlezen
Toepassing bij zaakvakteksten (en/of oefentekst/toets maken)

Enzovoort

Het Jaarschema

In het jaarschema (zie hoofdstuk 4) staan alle BLIKSEM-lessen voor groep 8 op een rij, zodat u in één oogopslag kunt zien welke lessen er per jaar aan de orde komen. Het jaarschema is ook handig als u met een duo-partner werkt. U kunt de blokjes voor elke les aankruisen om voor uw duo-partner (of een invaller) aan te geven hoe ver u gekomen bent met de lessen.

De Cito-eindtoets en BLIKSEM

Op de meeste scholen wordt de Cito-eindtoets in februari afgenomen. Op een aantal scholen later in het schooljaar. Dit heeft consequenties voor het inzetten van de oefenteksten en de afname van de toetsen die bij BLIKSEM horen. In het jaarschema zijn we uitgegaan van afname in februari, maar u kunt het jaarschema aanpassen aan uw eigen situatie. Het is namelijk aan te bevelen de oefenteksten zoveel mogelijk vóór de Cito-eindtoets te laten maken.

Vorbereiding op het voortgezet onderwijs

Als u volgens het jaarschema werkt, hebt u het eerste voorleesboek *Oorlogsgeheimen* vóór het afnemen van de Cito-eindtoets uitgelezen. Het tweede en laatste voorleesboek is *Het dertiende uur*. Deze jeugdthriller is een vervolg op het boek *De zwarte rugzak*, dat de kinderen in groep 7 hebben gelezen. Tijdens het voorlezen van *Oorlogsgeheimen* krijgen de kinderen bij de wekelijkse stilleesles steeds de opdracht om bepaalde, vooraf geselecteerde leesstrategieën uit te voeren vóór, tijdens en na het lezen. Bij het tweede voorleesboek, *Het dertiende uur*, krijgen ze deze opdracht niet meer. De kinderen zitten nu in het laatste halfjaar van de basisschool. Ze hebben vanaf groep 5 met de BLIKSEM-strategieën gewerkt. Als ze straks naar het voortgezet onderwijs gaan, moeten ze zelfstandig moeilijke teksten kunnen lezen en begrijpen. We vragen nu van hen om zelf te bepalen welke strategieën ze nodig hebben bij het lezen. Ze krijgen wel een blanco strategieblad om een uitwerking te maken bij de strategieën die ze gekozen hebben en een checklist om te noteren welke strategieën ze gebruikt hebben.

In de nabespreking vertellen de kinderen wat ze hebben ingevuld op hun strategieblad en checklist. Ze geven hierbij aan waarom ze welke strategie gekozen hebben en hoe ze deze toegepast hebben. Aan de hand van de checklist kunnen de kinderen na verloop van tijd zien welke strategieën ze vaak gebruiken en welke niet. Het helpt hen bij het bepalen van een eigen leerstijl bij het lezen. Sommige strategieën werken immers voor de ene leerling wel maar voor de andere veel minder. Tijdens het voorlezen van *Het dertiende uur* (de eerste les van de week) blijft u wel per keer vier strategieën modellen.

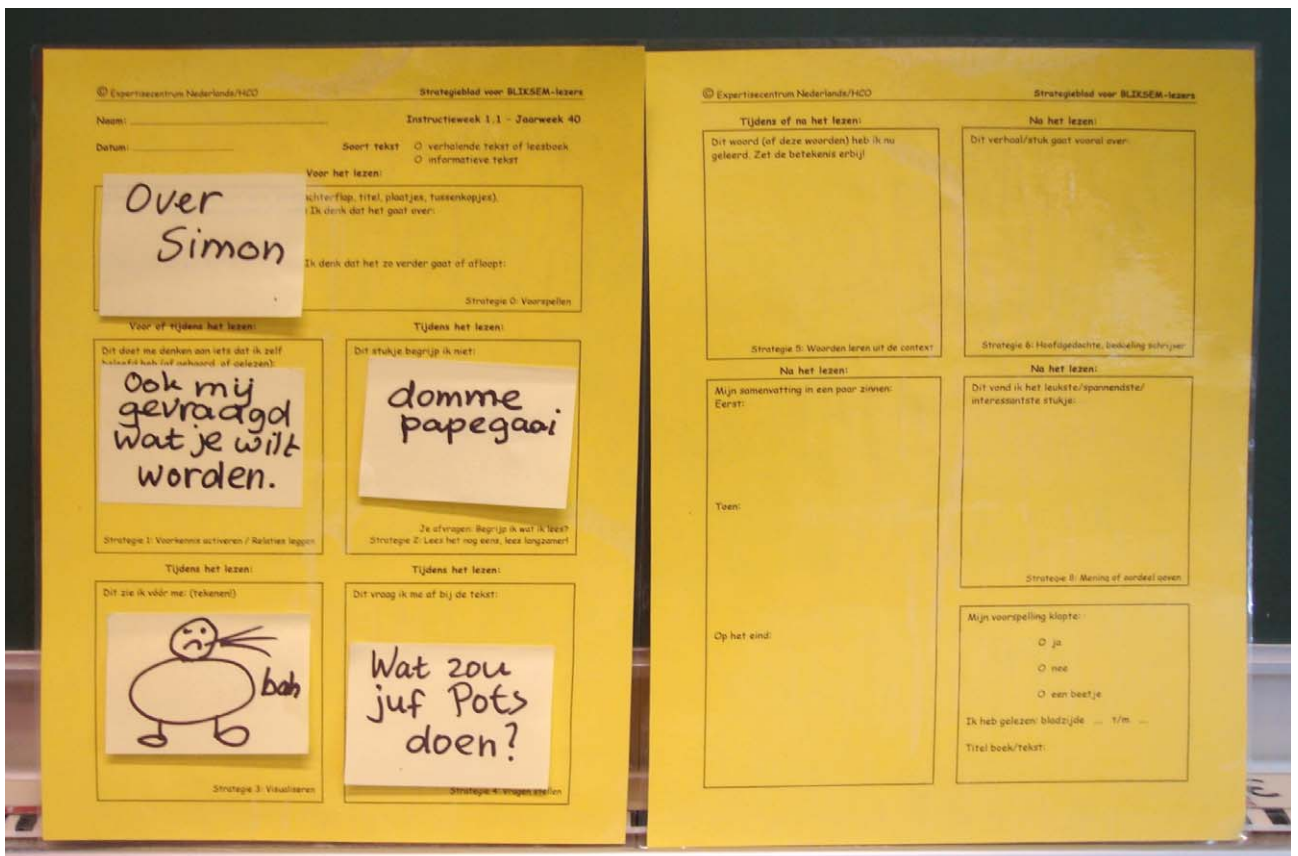
2.2 Tijdsinvestering

De ervaring leert dat het werken met de BLIKSEM-aanpak ongeveer evenveel tijd in beslag neemt als het werken met een reguliere methode voor begrijpend lezen. BLIKSEM is een geïntegreerde aanpak. De BLIKSEM-lessen zijn geïntegreerd met voorlezen en zelfstandig lezen en drie keer per week met een zaakvakles. De twee eerste BLIKSEM-lessen van de week duren (inclusief voorlezen en stillezen) gezamenlijk ongeveer 75 minuten. De derde les (voorleesles) duurt 15 minuten. Dat is in totaal ongeveer 90 minuten. Hiervan kunt u ongeveer 40 minuten aftrekken voor het voorlezen en het stillezen. U besteedt dan per week dus 50 minuten specifiek aan begrijpend lezen. Stel dat u per week drie zaakvaklessen op de BLIKSEM-manier uitvoert (wat ongeveer 15 minuten per les extra kost), dan brengt dat de totale tijd voor begrijpend lezen op $50 + 45 = 95$ minuten.

De lessen bestaan uit verschillende stadia en activiteiten die allemaal kort duren. Om efficiënt met de beschikbare tijd om te gaan en niet te veel uit te lopen (wat in het begin zeker moeilijk zal zijn!) adviseren wij het gebruik van een timer of kookwekker. Het scheelt tijd als de kinderen vooraf precies weten hoeveel tijd ze hebben voor een activiteit. Als u de timer zet, zijn kinderen zich er meer van bewust dat ze door moeten werken.

Als u om de één of andere reden in tijdnood komt of een paar lessen achterloopt, is het geen probleem om in dat geval een paar keer achter elkaar alleen voor te lezen om weer op schema te komen. De strategieën worden tot en met groep 8 zo vaak herhaald dat de leerlingen geen cruciale informatie missen als u dit een enkele keer doet. Wat betreft de oefenteksten en toetsen bevelen we aan om hierbij wel goed het jaar-schema te volgen en hier niet mee uit te lopen. Anders loopt u het risico dat u voor de rapporten niet voldoende geoefend hebt of geen cijfers hebt voor het rapport.

2.3 Materialen

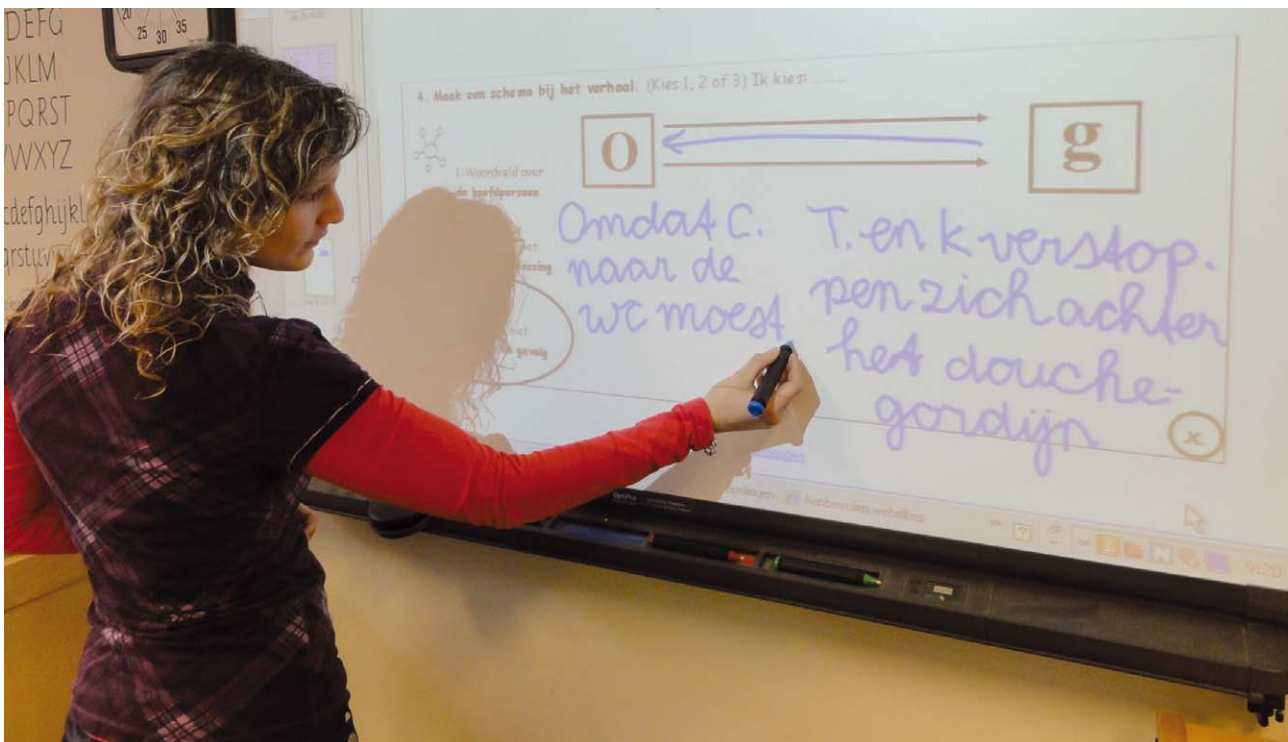
Voor de leerkracht:

- Handleiding (met algemene handleiding en lesbeschrijvingen)*
- Voorleesboek 1: *Oorlogsgeheimen* van Jacques Vriens*
- Voorleesboek 2: *Het dertiende uur* van Marjet van Cleeff*
- Gele markeerstift om in het voorleesboek aan te geven waar u een strategie modelt
- Bij *Oorlogsgeheimen*: Twee strategiekaarten (A3-formaat)* per groep of een digitale versie hiervan voor het digibord*
- Bij *Oorlogsgeheimen*: Rechthoekige geeltjes (zelfklevende briefjes) en een dikke viltstift, als u niet met het digibord maar met de grote strategiekaarten werkt
- Bij *Het dertiende uur*: Als u met een digibord werkt: Digitale versie van het *Blanco Strategieblad Leesles eind groep 8**
- Negen kaarten op A4-formaat met picto's van de BLIKSEM-strategieën*
- Timer of kookwekker
- Cd-rom met kopieerbladen (strategiebladen, oefenteksten en toetsen, e.d.)*

Voor de leerlingen:

- Snelhechtmappen om de strategiebladen in te bewaren
- Kopieën van de strategiebladen, oefenteksten en toetsen
- Leesboeken voor het zelfstandig lezen

De onderdelen met * maken deel uit van de aanpak. De andere materialen dient de school zelf aan te schaffen.

Werken met geeltjes of met een digitaal strategieformulier?

De meeste leerkrachten werken graag met het digitale strategieformulier. Als u geen digitaal schoolbord heeft, kunt u gebruikmaken van de grote strategiekaarten en de geeltjes. Ook als uw digibord tijdelijk buiten bedrijf is, hebt u met de grote strategiekaarten en de geeltjes altijd een vervangend systeem tot uw beschikking.

Het gebruik van de strategiebladen in groep 8

Er zijn twee soorten strategiebladen voor de leerlingen: voor de leeslessen en voor de zaakvaklessen. Het strategieblad (of strategiekaartje) voor de zaakvaklessen blijft het hele jaar hetzelfde. Het strategieblad bij de leeslessen verandert halverwege het jaar, als u begint met het boek *Het dertiende uur*.

Begin groep 8: Strategieblad Leesles (bij *Oorlogsgeheimen*)

Per twee weken heeft u voor de leerlingen één strategieformulier nodig. Per week worden er vier strategieën ingevuld. Na twee weken is het formulier vol. Het is handig om een grote stapel in één keer te kopiëren (tweezijdig).

Eind groep 8: Blanco Strategieblad Leesles en Checklist Strategieën (Bij *Het dertiende uur*)

In de regel heeft u voor de leerlingen per twee weken een nieuw blanco strategieblad nodig (tweezijdig). Omdat de kinderen zelf hun strategieën kiezen, kan dit per leerling verschillen. Daarom is het handig om een stapel neer te leggen voor de kinderen, zodat ze zelf een nieuw formulier kunnen pakken. De *Checklist Strategieën* hoeft u voor elke leerling maar één keer te kopiëren (tweezijdig). Het formulier biedt ruimte voor 20 weken.

Strategieblad Zaakvaktekst of Strategiekaartje Zaakvaktekst

Als u tijdens de zaakvaklessen met de BLIKSEM-strategieën werkt, kunt u het *Strategieblad Zaakvaktekst* gebruiken. Voor elke zaakvakles hebben de kinderen een nieuwe kopie nodig (tweezijdig kopiëren). U kunt de kinderen ook allemaal het *Strategiekaartje Zaakvaktekst* geven en de opdrachten die op de strategiekaart staan in een speciaal schrift laten maken. Hiermee bespaart u papier en hebt u minder kopieerwerk. U kunt het strategiekaartje op gekleurd karton afdrukken, in de lengte dubbelvouwen, bijsnijden en dichtplakken en eventueel lamineren.

Hierna volgt een **voorbeeld van een zaakvakles** volgens de BLIKSEM-aanpak. Het is handig om deze les bij de hand te hebben als u een zaakvakles geeft (zie ook paragraaf 1.8).

Daarna volgt een **voorbeeld van twee BLIKSEM-lessen (deel 1 en deel 2) met een zelfgekozen voorleesboek of tekst**, bijvoorbeeld omdat u de BLIKSEM-voorleesboeken uit heeft en er nog wat tijd over is aan het eind van het schooljaar (zie ook paragraaf 1.9).

De BLIKSEM-strategieën

Voor het lezen:

0. **Voorspellen.** (Strategie: *Ik kijk naar de titel, de achterflap, de tussenkopjes, naar cursief en vetgedrukte woorden en naar de illustraties. Of: Ik bedenk hoe verhaal verder zou kunnen gaan.*)

Tijdens het lezen:

1. **Voorkennis activeren: Dit doet me denken aan ...** (Strategie: *Ik leg een relatie met mijn eigen ervaringen en voorkennis.*)
2. **Monitoren: Begrijp ik wat ik lees?** (Strategie: *Ik lees het stukje nog een keer langzaam en denk goed na.*)
3. **Woorden/uitdrukkingen leren uit het verhaal.** (Strategie: *Ik lees de tekst vóór en na het woord en bedenk wat het zou kunnen betekenen.*)
4. **Visualiseren: Dit zie ik vóór me ...** (gr 5) (Strategie: *Ik maak een tekening van een beeldende scène uit het verhaal.*)
Of: **Schema maken** (gr 6-8). (Strategie: *Ik teken een woordveld of ik leg een probleem-oplossing relatie, een oorzaak-gevolg relatie of (in gr 8) een middel-doel relatie.*)
5. **Vragen stellen: Ik vraag me af ...** (gr 5, 6 en 8). (Strategie: *Ik stel mezelf een vraag: Wat zou ik nou wel eens willen weten wat niet in de tekst staat?*)
Of: **Verbanden leggen met signaal- en verwijswaarden** (gr 7). (Strategie: *Ik bedenk: Wat voor een signaal geeft dit woord mij? Of: Waarnaar verwijst dit verwijswaard?*)

Na het lezen:

6. **Hoofdgedachte (bedoeling, moraal).** (Strategie: *Ik schrijf in één zin op waar deze tekst vooral over gaat of welke boodschap de schrijver met de tekst wil overbrengen.*)
7. **Samenvatting maken.** (Strategie: *Ik schrijf in drie zinnen op wat het belangrijkste is van dit deel van de tekst.*)
8. **Mijn mening.** (Strategie: *Ik geef mijn mening over een stukje uit de tekst of over van één van de hoofdpersonen.*)